

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

MARINA KOČET

PLANINARENJE KAO SPORTSKO-REKREACIJSKI PROIZVOD

GRADA IVANCA

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2019.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

MARINA KOČET

PLANINARENJE KAO SPORTSKO-REKREACIJSKI PROIZVOD
GRADA IVANCA
HIKING AS RECREATIONAL SPORT PRODUCT OF
CITY OF IVANEC

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Miodrag Novosel, univ. spec. men. sporta

ČAKOVEC, 2019.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentoru na ukazanoj pomoći i davanju smjernica oko pisanja ovog završnog rada te što mi je omogućio da ova tema bude kvalitetno obrađena. Zahvaljujem se i svim profesorima na njihovom usmjeravanju i educiranju tijekom mog studiranja na Međimurskom veleučilištu!

Marina Kočet

SAŽETAK

Turizam 20. stoljeća karakterizira kvalitetno i aktivno provođenje slobodnog vremena pa se samim time i turisti sve više okreću selektivnim oblicima turizma. Kako je sport jedan od glavnih motiva odlaska turista u određenu turističku destinaciju, sportski turizam jedan je od najrazvijenijih oblika turizma. On obuhvaća razne aktivnosti kojima se turisti mogu baviti na turističkom putovanju. Jedna od aktivnosti je i planinarenje. Zahvaljujući prirodnim atrakcijama koje Hrvatska posjeduje, planinarenje doprinosi razvoju cjelokupne turističke ponude zemlje. Predmet ovog rada je planinarenje koje poprima ulogu sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca. Radom se ukazuje i na razvoj planinskog turizma na području kontinentalnog dijela Hrvatske, točnije na području grada Ivanca. Također se prikazuje u kojoj mjeri se ulaže u razvoj planinarstva i u kojoj mjeri se koristi planina Ivančica i njezine prirodne ljepote za razvoj turizma. Budući da je i speleologija dio planinarenja, u radu su spomenuti speleološki objekti i njihova uloga u privlačenju turista u grad Ivanec. Ciljevi radova su preispitati u kojoj mjeri se ulaže u razvoj planinarstva na području grada Ivanca kao jednog od glavnih odredišta planinara Ivančice te u kojoj mjeri se planinarstvo javlja kao jedan od motiva dolaska turista u grad Ivanec. Cilj rada je i preispitati stanje speleoloških objekata na tom području i njihova uloga u razvoju turizma. Kako bi se odgovorilo na ciljeve ovog rada, koristile su se metode analize i sinteze te kvalitativna metoda istraživanja koja je provedena pomoću intervjua s Turističkom zajednicom grada Ivanca, Hrvatskim planinarskim društvom Ivančica i Speleološkom udrugom „Kraševski izviri“ Ivanec.

Ključne riječi: grad Ivanec, planina Ivančica, sportsko-rekreacijski proizvod, planinarenje, speleologija

Sadržaj

SAŽETAK

1. Uvod	6
1.1. Predmet rada	6
1.2. Ciljevi rada.....	6
1.3. Metode rada	6
1.4. Struktura rada.....	7
2. Teorijski pregled literature	8
2.1. Pojemno određenje turizma	8
2.1.1. Povijesni razvoj turizma	9
2.1.2. Selektivni oblici turizma.....	10
2.2. Pojemno određenje sportske rekreacije	11
2.3. Planinarenje, planinarska oprema i objekti.....	13
2.3.1. Povijesni razvoj planinarstva u Hrvatskoj	15
2.3.2. Planinarstvo u hrvatskim planinama	15
2.3.3. Speleologija	16
2.4. Sportski turizam i planinarenje	17
2.4.1. Geografski i prometni položaj Ivanca	18
2.4.2. Turizam grada Ivanca	19
3. Istraživanje razvoja planinarstva kao sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca.....	20
3.1. Ciljevi istraživanja	20
3.2. Metodologija istraživanja.....	20
4. Rezultati istraživanja	22
4.1. Rezultati analize statističkih podataka o razvoju planinarenja i dolaznosti turista u svrhu planinarenja na području grada Ivanca	22

4.2. Rezultati intervjua s TZ-om grada Ivanca, Hrvatskim planinarskim društvom Ivančica te Speleološkom udrugom „Kraševski zviri“ Ivanec	25
5. Rasprava	28
6. Zaključak	30
7. Literatura	31
PRILOZI.....	33

1. Uvod

Hrvatski turizam najviše se bazira na kupališnom i odmorišnom turizmu, dok su ostali oblici turizma još uvijek u razvoju. Budući da Hrvatska obiluje prirodnim atrakcijama pogodnim za razvoj selektivnih oblika turizma, Strategijom razvoja turizma Hrvatske nastoje se razvijati i ostali oblici. Kao jedan od oblika turizma, sportski turizam uvelike je zauzeo vodeću ulogu u turizmu Hrvatske. Turizam i sport predstavljaju pojmove po kojima je Hrvatska poznata diljem svijeta. Mnogobrojni sportaši doprinijeli su promociji hrvatske države te tako stvorili snažnu vezu između turizma i sporta (Hegeduš i sur., 2018). Kako Hrvatska obiluje planinama i gorjima, postoje velike predispozicije za razvoj planinskog turizma. U sjeverozapadnom dijelu Hrvatske glavnu ulogu u razvoju planinskog turizma zauzima planina Ivančica. Zahvaljujući reljefu koji krase planinu, osim samog planinarenja, pogodna je i za razvoj speleologije koja je ujedno i dio planinarenja.

1.1. Predmet rada

Predmet rada je uloga i razvoj planinarenja u turizmu grada Ivanca. Prikazuje se razvoj planinarenja u Ivanju i njegova uloga u turizmu kroz zadnjih pet godina. Budući da se na području Ivanca nalaze i speleološki objekti, istražiti će se i njihova uloga u dolaznosti turista u Ivanec.

1.2. Ciljevi rada

Ciljevi rada su preispitati u kojoj mjeri se ulagalo u razvoj planinarenja u zadnjih pet godina i koliku ulogu ima planinarenje u ukupnoj posjećenosti grada Ivanca. Jedan od ciljeva rada je i istražiti stanje speleoloških objekata te njihovu ulogu u razvoju turizma u gradu Ivanju. Analizom stanja razvoja planinarstva želi se uvidjeti koliko grad Ivanec ulaže u planinarstvo kao potencijalni sportsko-rekreacijski proizvod.

1.3. Metode rada

Kako bi se kvalitetno obradili navedeni ciljevi, u radu su se koristile metode analize i sinteze te kvalitativna metoda. Metoda analize i sinteze primijenjena je u obradi podataka o dolaznosti turista u svrhu planinarenja i speleologije, o njihovom ulaganju i razvoju. Kvalitativna metoda korištena je pomoću intervjua koji se proveo s Turističkom

zajednicom grada Ivanca, Speleološkom udrugom „Kraševski zviri“ Ivanec i Hrvatskim planinarskim društvom Ivančica.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen na teorijski okvir i istraživački dio. U teorijskom dijelu rada drugo poglavlje pod nazivom „Teorijski pregled literature“ prikazuje pojmove vezane uz sportski i planinski turizam. Ono je podijeljeno na pojmovno određenje turizma, njegov povijesni razvoj te selektivne oblike turizma. Nakon definiranja turizma, spominje se sportska rekreacija sa sadržajima koji joj pripadaju, zatim planinarenje i speleologija te njihova veza sa sportskim turizmom. Na kraju tog poglavlja ukratko je predstavljen geografski i prometni položaj grada Ivanca i razvoj turizma na tom području. Treće poglavlje odnosi se na istraživanje o planinarenju kao potencijalnom sportsko-rekreacijskom proizvodu grada Ivanca. U tom se poglavlju prikazuju i ciljevi i metode istraživanja, a četvrto prikazuje rezultate istraživanja. Na kraju rada u poglavlju „Rasprava“ i poglavlju „Zaključak“ predstavljeni su zaključci cijelog istraživanja.

2. Teorijski pregled literature

Planinarenje kao sportsko-rekreacijska aktivnost je usko povezana s turizmom i time postaje jedan od motiva odlaska u određenu turističku destinaciju. U nastavku ovog poglavlja je pobliže prikazana veza između turizma i planinarenja.

2.1. Pojmovno određenje turizma

Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetilaca nekog mjesta ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova privredna djelatnost (Marković i Marković, 1970). Kako bi se turizam mogao definirati, potrebno je odrediti kriterije koje treba zadovoljiti. Kriteriji definiranja turizma odnose se prvenstveno na turista koji mora dobrovoljno i privremeno napustiti mjesto boravka, a to putovanje mora biti u svrhu odmora, rekreacije, posjete prijateljima ili rodbini, poslovnog putovanja i sl. Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, radi odmora ili rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, obitelji, poslova, javnih misija i skupova (<https://www.dzs.hr/>). Također, turist nije osoba koja napušta mjesto stalnog prebivališta radi obavljanja gospodarske djelatnosti.

Turizam se odvija u slobodno vrijeme turista te sama turistička potreba proizlazi iz potrebe osobe da svoje slobodno vrijeme provede na turistički način. Osim slobodnog vremena, da bi osoba postala turistom, mora raspolagati sa sredstvima koje će potrošiti na turističkom putovanju, a koje je zaradila u mjestu stalnog boravka. Većina se znanstvenika općenito slaže s odgovorom da su glavni motivi koji pokreću ljude na turistička putovanja bijeg od rutine svakodnevice, odnosno odmor, rekreacija, izvan uobičajene sredine, očuvanje zdravlja i želja za novim doživljajima (Čavlek i sur., 2011).

Postoje različite vrste turizma, a najčešći kriteriji prema kojima se dijeli turizam su: (1) duljina turističkog boravka, (2) prostor na kojem se turizam odvija, (3) dob turista, (4) godišnje doba i (5) intenzitet korištenja smještajnih kapaciteta. Iako je u teoriji i praksi jedna od podjela turizma na masovni i alternativni, masovni turizam postaje nešto negativno te ga se sve više potiskuje kao oblik turizma koji ne donosi veliki turistički promet. Tako se od 1990-ih sve učestalije u teoriji i praksi počinje koristiti termin – selektivni oblik turizma, što je slobodan prijevod pojma s engleskog govornog područja –

special interest tourism (Čavlek i sur., 2011). U moderno doba turisti žele što aktivnije i kvalitetnije provesti svoj odmor pa se zbog toga razvija sve više selektivnih oblika turizma, dok se s druge strane masovni turizam polako gasi. Kako bi se zadovoljile potrebe turista, turistička ponuda bazira se prvenstveno na doživljaju i sadržajima koji su bogati aktivnostima jer jedino tako mogu privući dovoljan broj turista. Stoga se danas sportska rekreacija uvelike koristi kod privlačenja turista jer je ona jedan od zdravijih, kvalitetnijih i učinkovitijih načina provođenja slobodnog vremena.

2.1.1. Povijesni razvoj turizma

Povijesni razvoj turizma seže u antičko doba kada su Grci putovali vođeni sportskim motivima (Olimpijske igre), a Rimljani zdravstvenim motivima (lječilišna mjesta). Već u dalekoj prošlosti ljudi su na neki način putovali vođeni motivom sporta i sportske rekreacije pa se na temelju toga može zaključiti da je sportski turizam jedan od starijih oblika turizma. Kao najzaslužnije za razvoj turizma autori i teoretičari smatraju razdoblje Grand Tour¹ kada su putovanja engleskih plemića trajala od dvije do osam godina, a glavni je motiv bio obrazovanje. Iako se ta razdoblja navode kao početak razvoja turizma, polovica 19. stoljeća definirana je kao razdoblje kada su se stekli svi potrebni uvjeti za razvoj turizma, jer su u tom razdoblju pokretački, receptivni i posrednički faktori počeli djelovati zajedno i tako proširili turizam u šire slojeve društva. Dok se u svijetu razvoj turizma dijeli na: (1) rano doba, (2) srednje doba, (3) doba renesanse, (4) industrijsku revoluciju i (5) moderni turizam, u Hrvatskoj je razvoj turizma drugačije podijeljen.

Turizam u Hrvatskoj podijeljen je na nekoliko načina od strane različitih autora. Vukonić (2005: 21-24) smatra dvojbenim cijelu povijest hrvatskog turizma orijentirati isključivo prema ratovima te predlaže periodizaciju razvoja turizma u Hrvatskoj u šest faza (Čavlek i sur., 2011). Prva faza razvoja turizma u Hrvatskoj odnosi se prvenstveno na mineralna vrela s ljekovitim svojstvima u koja su turisti putovali iz lječilišnih razloga, dok se druga faza odnosi na kraj 19. stoljeća i ona je obilježena počecima stvaranja različitih uvjeta za razvoj turizma u Hrvatskoj. Drugu fazu obilježili su prvi ugostiteljski objekti u lokalnom vlasništvu, prva organizirana turistička putovanja, prve zakonske odredbe, takse i statistike u području turizma... Treća i četvrta faza obilježene su razdobljima prije i

¹ „Veliko putovanje“ – putovanja koja su se odvijala od 1547. do 1830. godine u kojima su najčešće putovali mladi pripadnici engleskog plemstva.

između dva svjetska rata. Tu se mora izdvojiti rast smještajnih kapaciteta, unapređenje zakonske regulative, povećanje broja stranih turista. Peta i šesta faza obilježene su intenzivnijim razvojem turizma nakon Drugog svjetskog rata i nakon osamostaljenja hrvatske države. Faza razvoja koja obilježava razdoblje od samostalnosti hrvatske države do kraja 20. stoljeća je razdoblje koje je zasigurno dominantno obilježila privatizacija i restrukturiranje turističkog sustava (Čavlek i sur., 2011). Iako je Hrvatska poznata turistička destinacija diljem svijeta i mnogi turisti preferiraju otići na odmor u Hrvatsku, turizam u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno okrenut selektivnim oblicima, već se najviše bazira na masovnom turizmu i privlačenju turista u primorski dio Hrvatske.

2.1.2. Selektivni oblici turizma

Selektivni oblici turizma vođeni su različitim motivima kojima turistička ponuda privlači turiste u određenu turističku destinaciju. Dok je masovni turizam ostavio negativne posljedice za određenu turističku destinaciju (onečišćenje okoliša, uništenje kulturne baštine), selektivni oblici turizma prikazuju se kao dio održivog turizma koji će zaštititi okoliš, stanovnike i kulturu turističke destinacije. Okretanjem selektivnim oblicima turizma, turisti na svojem putovanju ispunjavaju svoje potrebe za doživljajem i kvalitetnim provođenjem slobodnog vremena. Stoga je selektivne oblike turizma moguće definirati kao posebnu skupinu turističkih kretanja koja su uvjetovana određenim, dominantnim turističkim motivom koji turističkog potrošača pokreće na putovanje u destinaciju čija je turistička ponuda sadržajima prilagođena ostvarenju doživljaja vezanih uz dominantan interes tog potrošača (Čavlek i sur., 2011). Selektivni oblici turizma dijele su u dvije skupine koje su temeljene na prirodnim i društvenim resursima. Uz prirodne resurse vežu se nautički turizam, sportsko-rekreacijski turizam, lovni i ribolovni turizam i sl., dok su sportski turizam, manifestacijski turizam, poslovni turizam i dr. temeljeni na društvenim resursima. Za svaki od selektivnih oblika turizma osobito je važno to da zahtijeva ne samo specifične resurse nego i različit organizacijski i marketinški pristup, različite sadržaje te posebne stručne zaposlenike za pružanje selektivnih usluga (Bartoluci, 2013). U Hrvatskoj je najzastupljeniji oblik turizma kupališni turizam koji se najviše razvija u primorskom djelu Hrvatske. Iako je veliki naglasak na kupališnom turizmu, razvijaju se i drugi oblici turizma, između kojih je i sportski turizam. Rekreacijska funkcija turizma, sa zdravstvenom funkcijom, veoma je važna. Turizam je, u neku ruku, postao sinonim rekreacije, kao što je i rekreacija izvan domicila postala

sinonim turizma (Bartoluci, 2013). Sportski turizam se javlja kao motiv kretanja, igranja i aktivnog provođenja slobodnog vremena, čime se doprinosi očuvanju zdravlja ljudi, što uvelike privlači turiste da se okrenu tom obliku turizma.

2.2. Pojmovno određenje sportske rekreacije

Riječ rekreacija znači obnoviti, ponovno stvoriti, regenerirati, a sportska rekreacija znači obnoviti čovjekovo zdravstveno stanje putem različitih sportskih sadržaja koje pojedinac dobrovoljno izabere. Rekreacijom čovjek ispunjava svoj duševni mir, stvara si osjećaj sreće, ugone i zadovoljstva, obnavlja organizam nakon stresa i bolesti. U Hrvatskoj se sportska rekreacija najčešće definira kao organizirana i programirana sportska aktivnost prilagođena čovjeku u svrhu općeg ili ciljanog oporavka organizma (Omrčen i sur., 2007). Svrha same rekreacije je da čovjek putem različitih sportskih sadržaja, igara, rekreativnih aktivnosti, aktivnim odmorom i relaksacijom zadovolji svoje potrebe za kreativnošću, duhovnom ispunjenošću i fizičkim zdravljem koje ne može zadovoljiti baveći se profesionalnim i ostalim obvezama. Sportska rekreacija obuhvaća sve vrste i oblike sportskih aktivnosti, natjecanja, oblikovanja tijela te zabave putem kojih čovjek aktivno ispunjava svoje slobodno vrijeme. Ona je prilagođena svim dobnim skupinama, a pojedinac sam izabire aktivnost, mjesto i vrijeme kada će se rekreirati. Kako bi pojedinac uspješno obnovio svoje fizičko i psihičko stanje, vrlo je bitno da mu se ne nameće kojom će se aktivnošću baviti, već da je on izabire prema svojim mogućnostima i potrebama. Sportska rekreacija podrazumijeva prilagodbu različitih sportova, vježbanja, igara i aktivnosti za potrebe različitih struktura korisnika", a kao sadržaj slobodnoga vremena "ima značajnu ulogu u održavanju i podizanju vitalnih psihofizičkih sposobnosti čovjeka" (Omrčen i sur., 2007). Sportska rekreacija može se primijeniti (1) u mjestu rada, (2) u mjestu stanovanja i (3) izvan mjesta stanovanja (u turizmu). Aktivnosti sportske rekreacije u mjestu rada mogu biti različite vježbe tijekom radnog vremena (vježbe istezanja), dok u mjestu stanovanja rekreacija se može odvijati u stanu (vježbanje na različitim spravama) te u bližoj okolini (park, šuma, teretana). U turizmu, sportska rekreacija omogućuje turistu da svoj odmor provede aktivno i kvalitetno (cikloturizam). Sportska rekreacija tako u turizmu ima i ekonomski i društveni učinak. Ekonomskim učinkom utječe na rast turističke potrošnje, dok društvenim učinkom poboljšava zdravlje turista i zadovoljava njihove potrebe za aktivnim odmorom.

Kako bi se sportska rekreacija kvalitetno provela, bitno je osmisлити raznolike i kvalitetne sportsko-rekreacijske sadržaje. Sposobnost rekreacijskih programa aktivnosti jest u njihovoj mogućnosti (stručnjaci – kineziolozi) prilagodbe na optimalnu vrstu programa aktivnosti koja je u skladu s potrebama sudionika (Andrijašević M., Širić V.) Programi sportske rekreacije ne uključuju samo fizičko kretanje, sportske igre i aktivnosti, već i razne društvene, zabavne i obrazovne igre i aktivnosti te bavljenje raznim umjetničkim vještinama i znanjima. Sportsko-rekreacijski sadržaji uključuju i plan prehrane, razne treninge i dijagnostike kako bi se pozitivno utjecalo na zdravlje sudionika. Svako od ovih područja, ako se čovjek njime aktivno bavi, pridonosi razvoju ličnog stvaralaštva, koje suvremen način proizvodnje sve više potiskuje (Horvat I., 1972).

Sadržaji rekreacije omogućuju bavljenje svim aktivnostima i to iz vrlo različitih područja djelatnosti, njihova uloga je iznimno korisna i povoljno djeluje na čovjeka s više aspekata (Andrijašević M., Širić V.). Kako bi uloga sportsko-rekreacijskih sadržaja bila korisna za čovjekovo zdravlje, vrlo je važno prilagoditi spomenute sadržaje. Sportsko-rekreacijski sadržaji provode se putem osam važnih načela prikazanih u nastavku u Tablici 1.

Tablica 1 Načela provedbe sportsko-rekreacijskih sadržaja

NAČELA PROVEDBE SPORTSKO-REKREACIJSKIH SADRŽAJA	SVRHA NAČELA
1. Načelo prilagodbe sadržaja	✓ Sportsko-rekreacijski sadržaji trebaju biti prilagođeni sudioniku s obzirom na njegovu dob, vrstu aktivnosti, sposobnosti te želje i mogućnosti.
2. Načelo postupnosti	✓ Ritam i vježbanje moraju biti prilagođeni mogućnostima sudionika. On neće nastaviti ako će mu biti previše stresno i naporno.
3. Načelo zdravstvene usmjerenosti	✓ Sadržaji moraju pozitivno utjecati na čovjekovo zdravlje.
4. Načelo kontinuiranosti	✓ Sudionik mora redovito sudjelovati u sportsko-rekreacijskim sadržajima, u protivnom oni nemaju pozitivnog utjecaja na njegovo zdravlje.
5. Načelo ekonomičnosti	✓ Sadržaji moraju biti dostupni svakome jer je sport opće dobro. Čovjek ne smije zbog financijske situacije biti spriječen u sudjelovanju.
6. Načelo emocionalnosti	✓ Pozitivno okruženje tijekom provedbe ovih sadržaja održava sudionike na okupu te sprječava prerano odustajanje.
7. Načelo motiviranosti	✓ Motivacija je ono što pokreće čovjeka. Ako sudionik nije motiviran, neće ni htjeti sudjelovati u provedbi sadržaja.
8. Načelo informiranosti	✓ U svakom trenutku sudjelovanja, sudionik mora biti informiran o učincima sadržaja na njegovo zdravlje.

Izvor: prilagodba prema <https://loomen.carnet.hr/course/view.php?id=4708>, pristup 26.05.2019.

2.3. Planinarenje, planinarska oprema i objekti

Biti planinar znači obilaziti i upoznavati ljepote Zemlje, uživati u prekrasnim gorskim vidicima, stjecati nove prijatelje. Odlazak u prirodu i kretanje na čistom gorskom zraku predstavlja aktivan način odmora koji, unatoč uloženom fizičkom naporu, čovjeka ispunjava novom snagom i zadovoljstvom (<https://www.hps.hr/>). Planinarenje pozitivno

utječe na zdravlje ljudi, ali i na razvijanje dobrih osobina kao što su izdržljivost, društvenost, snalažljivost, hrabrost i dr. Nadalje, planinarstvo je oblik sportske aktivnosti koja zahtijeva fizičku izdržljivost i spremnost, ali i timski rad i samodisciplinu. Kod nas ne postoji jasna granica planinarstva i izletništva, što često rezultira poistovjećivanjem izletnika i planinara, najčešće s argumentom da se i jedni i drugi kreću po prirodi željni užitka (<https://www.hps.hr/>). Dok izletnik šeće po planinama iz rekreacije i užitka, a da pritom nema dovoljno znanja o ponašanju u planinama, planinar ima sva znanja o tome kako se treba ponašati u planinama.

Oprema planinara prije svega ovisi o vremenskim uvjetima te karakteristikama planinara. Vrlo je važno da se planinar dobro pripremi za sve vremenske uvjete prilikom odlaska na planinarsko putovanje, uzme sa sobom adekvatnu obuću i odjeću (planinarske cipele, jakna), te najvažnije od svega osobne dokumente i dobro napunjen mobitel kako bi u slučaju opasnosti mogao potražiti pomoć. Kod jednodnevnih izleta u planine dovoljno je sa sobom uzeti rezervnu odjeću, vodu i hranu te zaštitu za sunce ili kišu, dok je kod višednevnih izleta u planine potrebno uzeti i opremu za spavanje i higijenu, pripremu hrane, te ostalu opremu kod višednevnih putovanja (punjač za mobitel, fotoaparat i baterije). Ako se radi o planinarskom putovanju u inozemstvo, važno je uzeti sa sobom novac koji je važeći u toj državi, policu putnog osiguranja te putovnicu ili osobnu kartu ako je samo ona dovoljna.

Planinarski objekti u užem smislu (u daljnjem tekstu: objekti) su domovi, kuće i skloništa koji članovima osnovnih planinarskih udruga udruženih u HPS² i drugim posjetiteljima pružaju usluge smještaja i prenoćišta, a prema odluci njihovih upravljača u njima se može obavljati i prodaja hrane, pića te ostalih roba i usluga primjerenih takvim objektima i planinarskoj djelatnosti (<https://www.hps.hr/hps/akti-obraci/>). Planinarski objekti dijele se na dva tipa objekata: (1) zaključani i (2) nezaključani. Zaključani planinarski objekti pod nadzorom su domara ili domaćina kojega je postavio upravljač ili ugostitelj te su to planinarski dom i planinarska kuća. Planinarsko sklonište je nezaključan objekt za kojeg se brine upravljač i otvoren je stalno. Zaključani objekti mogu biti opskrbljeni djelomično ili potpuno te neopskrbljeni, dok su nezaključani objekti u potpunosti neopskrbljeni. Ti objekti mogu biti u vlasništvu Hrvatskog planinarskog saveza, planinarske udruge ili neke treće pravne osobe koja ima ugovor s HPS-om.

² Hrvatski planinarski savez

2.3.1. Povijesni razvoj planinarstva u Hrvatskoj

Prvi poznati planinari u Hrvatskoj su (1) Josip Schlosser Klekovski (1845., Kalnik), (2) Ljudevit Vukotinović (1852., ličke planine i Velebit) i (3) Dragojla Jarnević. Među prvim planinarskim pohodima bili su i oni od strane riječkih planinara na Učku te zagrebačkih planinara na Medvednicu. Prvo planinarsko udruženje, Hrvatsko planinarsko društvo (HPD), utemeljeno je 15.X.1874. u Zagrebu. HPD je prvi izlet organizirao 1875. na Plješivicu i Oštrc na Samoborskom gorju (Jajčević, 2010).

Prvi planinarski objekt bio je planinarski dom osnovan 1878. pod nazivom Gradska kuća, koji se nalazio na Sljemenu. Do kraja Drugog svjetskog rata osnovano je 42 udruženja od strane HPD-a. Hrvatski planinarski savez osnovan je 1948. godine te je do 1991. godine nosio naziv Planinarski savez Hrvatske. Gorska služba spašavanja započela je s radom 1950. Spasioci su bili organizirani u stanicama po teritorijalnoj osnovi (Jajčević, 2010). Od 1991. HPS je dio Međunarodnog saveza planinarskih društava.

2.3.2. Planinarstvo u hrvatskim planinama

Planinarenje u Hrvatskoj se razvija zahvaljujući prirodnim bogatstvima koje planine u Hrvatskoj nude. Planine u unutrašnjem dijelu Hrvatske su šumovitije i pristupačnije, dok je planinski masiv Dinarida pretežito vapnenačkog i krškog reljefa i pruža se duž Jadranske obale u smjeru sjeverozapad-jugoistok. U blizini Zagreba, Medvednica i Samoborsko gorje najzanimljiviji su planinarima. Što se tiče sjeverozapadnog dijela Hrvatske ostale planine poznate po planinarenju su Kalnik, Ivanščica, Ravna gora, Strahinjšica, Kostelsko gorje i Cesargradska gora. U Slavoniji su to Psunj, Papuk, Krndija, Požeška gora i Dilj. Najveći dio Gorskog kotara koji obiluje prekrasnim prirodnim atrakcijama zanimljivim planinarima je Velika Kapela. Najpopularnije planinske destinacije u Velikoj Kapeli su Bijeće stijene, Samarske stijene, Bjelolasica i Klek. Najljepše i najviše hrvatske planine nalaze se duž jadranske obale. Tu se prvenstveno ističe najveća hrvatska planina Velebit sa svojim nacionalnim parkom i parkom prirode. Tu su još Učka i Ćićarija u Istri, Obruč i Snježnik u Hrvatskom primorju, te planine Kozjak, Mosor, Omiška Dinara, Biokovo. Nešto dalje od mora nalaze se prekrasne planine Svilaja, Promina, Kamešnica te Dinara. Otočne planine nisu odveć visoke, ali su zbog vidika na more i priobalne planine zanimljive kao planinarski ciljevi (vrhovi Brača, Cresa, Lošinja, Hvara, Visa, Krka, Paga, Raba, Kornata i dr.).

Najviši otočni vrh Hrvatske je Vidova gora na Braču (<https://www.hps.hr/>).

Planinarenje u Hrvatskoj, kao dio turizma, još je uvijek nedovoljno razvijeno, ali je zato planinarenje kao sportsko-rekreacijska aktivnost uvelike razvijeno u zemlji. Budući da planinari na svojim planinarskim pohodima uživaju i kvalitetno provode svoje slobodno vrijeme, oni ne obavljaju nikakvu gospodarsku djelatnost prilikom planinarenja, ali troše svoja novčana sredstva na opremu, hranu piće i dr. Zbog toga se može reći da su planinari koji dolaze na planinarenja u hrvatske planine itekako turisti koji doprinose daljnjem razvoju planinskog turizma u Hrvatskoj.

2.3.3. Speleologija

Speleologija je skup aktivnosti kojima je cilj istraživanje špilja, jama i drugih podzemnih krških fenomena. Riječ speleologija dolazi od starogrčke riječi spelaion koja označava prirodnu podzemnu šupljinu (<https://www.hps.hr/specijalisticke-djelatnosti/speleologija/>). Ona predstavlja aktivnost kojoj se okreću mnogi planinari.

Speleološki objekti predstavljaju prirodno formirane podzemne prostore duže ili dublje od 5 metara, u koje može ući čovjek, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (Kraš, 2017). Postoje dvije vrste speleoloških objekata; (1) špilje i (2) jame. Složenost špilja i jama koje se istražuju zahtijevaju dobru obuku speleologa koji se proučavanjem tih špilja i jama jednom rukom bave i alpinizmom. Kada govorimo o znanstvenom istraživanju speleoloških objekata, tada se radi o proučavanju procesa okršavanja³, hidrogeologiji krša⁴ te o istraživanju bogate špiljske faune.

U Hrvatskoj postoji preko 9000 špilja i jama koje su zanimljive turistima, ali i educiranim speleolozima. Velik broj dubokih jama nalazi se na području Velebita i Biokova od kojih su još mnoge neistražene. Najdulje hrvatske špilje, prema podacima iz 2019., su Jamski sustav Kita Gaćešina – Draženova puhaljka (trenutna stvarna duljina 37.662 m), Špiljski sustav Đulin ponor – Medvedica (horizontalna duljina 16,4 km) i Špiljski sustav Panjkov ponor – Kršlje (Muškinja – Varićakova špilja) (horizontalna duljina 12,9 km) (<https://www.hps.hr/specijalisticke-djelatnosti/speleologija/>). U Varaždinskoj županiji također postoje krška područja koja su nastala zahvaljujući sjecištu Alpa, Dinarida i Panonskog mora. Osamljeni krš zastupljen je na području Kalnika (643

³ Nastanak špilja i jama

⁴ Proučavanje podzemnih voda u stijenama

m), čiju okosnicu čine mezozojski vapnenci i dolomiti, gorskom nizu Ivanščice (1061 m) gdje prevladavaju vapnenci i dolomiti, a sličan sastav ima i Ravna gora (680 m) (Matas, 2009). Zahvaljujući svojim prirodnim ljepotama, špilje i jame u Hrvatskoj zanimljive su i stručnjacima ali i turistima koji preferiraju tu vrstu aktivnosti. Speleologijom se mogu baviti isključivo educirani speleolozi, a turisti ne mogu bez pratnje stručnih osoba posjećivati speleološke objekte.

2.4. Sportski turizam i planinarenje

Nakon što čovjek ispuni sve svoje poslovne, društvene i obiteljske obveze, sredstva stečena u mjestu stalnog boravka potroši na turističkom putovanju. Turističko putovanje odvija se u slobodno vrijeme turista. Danas je mnogim turistima vrlo važno kvalitetno provesti slobodno vrijeme pa turističku destinaciju biraju prema kvaliteti i bogatstvu turističke ponude. Rekreacijska je funkcija turizma osobito naglašena u današnjem suvremenom turizmu, koji se sve više zasniva na rekreaciji kao motivu turističkih putovanja. U kombinaciji sa sportskim motivima i sa sadržajima moguće je ovu funkciju nazvati sportsko-rekreacijska funkcija (Čavlek i sur., 2011). Iz sportsko-rekreacijske funkcije proizlazi sportski turizam kao jedan od selektivnih oblika turizma. U Hrvatskoj se pod pojmom sportski turizam podrazumijeva poseban oblik turizma u kojem prevladavaju sportski motivi za putovanje i boravak u određenim turističkim mjestima i centrima (Vukonić i Čavlek, 2001). U sportskom turizmu glavni je motiv sport te se on dijeli na tri oblika: (1) natjecateljski sportski turizam, (2) zimski sportsko-rekreacijski turizam i (3) ljetni sportsko-rekreacijski turizam. U Hrvatskoj se razvijaju sva tri oblika sportskog turizma. Natjecateljski sportski turizam najčešće se odvija u većim gradovima (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). No primjeri postoje i u manjim gradovima kao što su Umag (međunarodni teniski turnir), Rovinj (jedriličarske regate) i Đakovo (konjički turniri). Planinski masivi Medvednica, Velebit i Gorski kotar idealni su za zimski sportsko-rekreacijski turizam gdje se razvijaju planinarstvo, skijanje i sanjkanje. Najveće mogućnosti za razvoj sportskog turizma pruža tzv. ljetni sportsko-rekreacijski turizam i to poglavito na moru, ali i na rijekama, jezerima i u planinama. To je zbog činjenice da Hrvatska najveći turistički promet ostvaruje upravo u ljetnim mjesecima (Bartoluci). Među aktivnostima koje turisti prakticiraju u hrvatskim destinacijama je i planinarenje, dok je stupanj zadovoljstva bogatstvom sportskih sadržaja i dalje nizak

(http://www.iztg.hr/UserFiles/file/novosti/2018/TOMAS-Ljeto-prezentacija-2017-06_02_2018-FIN.pdf).

Zahvaljujući bogatstvu prirodnih resursa koje hrvatske planine posjeduju, planinarenje ima svijetlu budućnost u hrvatskom turizmu. Osim očuvanja zdravlja i kvalitete života ljudi, sportski turizam ima pozitivnih ekonomskih učinaka kao što su produženje turističke sezone⁵, povećanje izvanpansionske potrošnje⁶ i povećanje motivacije za izbor turističke destinacije⁷ te je to jedan od razloga razvitka sportskog turizma u Hrvatskoj, ali i svijetu.

Kao jedan od gradova koji svoje gospodarstvo i razvoj počinje okretati k turizmu je Ivanec. Ivanec je smješten u Varaždinskoj županiji te nudi mnoge mogućnosti za razvoj turizma u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske. U nastavku rada ukratko je predstavljen geografski i prometni položaj Ivanca te njegov razvoj turizma.

2.4.1. Geografski i prometni položaj Ivanca

Grad Ivanec nalazi se u Varaždinskoj županiji u sjeverozapadnom djelu Hrvatske. U blizini je slovenske i mađarske granice i kroz njega teče gornji tok rijeke Bednje. Ivanec sa svojih 94,7 km kvadratnih ima preko 13 000 stanovnika i obuhvaća 29 naselja. Središte je lokalne samouprave općina Ivanec, Lepoglava, Bednja, Donja Voća, Klenovnik i Maruševac. Grad Ivanec i nadalje je zadržao središnji položaj za državnu i županijsku administraciju kao najrazvijenije gospodarsko, političko i kulturno naselje jugozapadno od Varaždina (<http://www.ivanec.hr/dokumenti/59-strategija-razvoja-grada-ivanca/2015/5>).

Prirodno područje grada sastoji se od planinskog područja, nizine i prigorja. Planinsko područje obuhvaća planina Ivanščica s najvišim vrhom od 1061 m. Brežuljkasti dio građen je od litoloških stijena te gornjobadenskih vapnenaca i sarmatskih lapora. Nizinski dio nalazi se uz rijeku Bednju koja obuhvaća Lepoglavsko-ivanečko polje i Margečansko-završko polje.

⁵ Razne aktivnosti koje su dio sportskog turizma ne moraju se odvijati nužno u ljetnim mjesecima kada je glavna turistička sezona, već i u ostalim godišnjim dobima kao što su skijanje, planinarenje, lov i ribolov, biciklizam...

⁶ Sportski turisti neće trošiti samo u smještajnom objektu u kojem su odsjeli, već će svoja sredstva potrošiti i tijekom rekreacije (oprema, ugostiteljska ponuda, suveniri...).

⁷ Turist će određenu turističku destinaciju izabrati ne samo zbog kvalitetnog smještaja i ugostiteljske ponude, već i zbog raznovrsnosti sportskih sadržaja koje ona nudi.

2.4.2. Turizam grada Ivanca

Ivanečko je područje predisponirano za razvoj kulturnog i planinskog turizma, dok se umrežavanjem s ostalim destinacijama gravitacijskog područja otvara mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma, uglavnom zasnovanim na povijesno-kulturnoj baštini, te različitim aktivnostima u prirodi (<http://www.ivanec.hr/dokumenti/59-strategija-razvoja-grada-ivanca/2015/5>). Iako grad ima turističkog potencijala, on je još nedovoljno prikazan na turističkom tržištu na području Hrvatske, ali i inozemstva. U Ivancu se najviše razvijaju planinarstvo i sportski ribolov, kulturni turizam te manifestacijski turizam.

Najveći udio u ostvarenju turističkog prometa u Ivancu ostvaruju razne manifestacije i događaji koje TZ grada Ivanca svake godine organizira. Najpoznatije manifestacije su (1) Dani grada Ivanca, (2) Ivanečki rudarski dani, (3) Ivonjski fašni te razni projekti koji povezuju tradiciju i seoska gospodarstva s turizmom Ivanca. U gradu postoji i nekoliko sportskih objekata idealnih za razvoj sportskog turizma, dok, osim planinarenja, na Ivanščici postoji i mogućnost bavljenja paraglajdingom. Od kulturne baštine najzanimljivije su crkve i kapelice te kurija obitelji Feller i utvrde Gradišće i Pusta Bela. U nekoliko koncertnih prostora koji imaju ukupni kapacitet za 1500 osoba odvijaju se razne priredbe i manifestacije otvorene za lokalno stanovništvo, ali i turiste. Od zanimljivijih atraktivnosti tu su još i Muzej planinarstva, Čevo, Ham s livadama te ruševine utvrđenih gradova Pusti Lobor, Oštregrad, Belecgrad, Milengrad i Grebengrad. Na udaljenosti manjoj od 10 km nalazi se spomenički kompleks Lepoglava, dvorac Klenovnik i dvorac Maruševec, a nešto dalje dvorci Bela I i Bela II. Na udaljenosti od 20 km nalazi se barokni Varaždin, dvorac Trakošćan, Arboretum Opeka s dvorcem te dvorci Vidovec, Krkanec, Jalkovec i Šaulovec, spilja Vindija, Mačkova pečina, rijeka Drava i planine Ravna gora i Strahinjšćica (<https://www.ivanec.hr/6-turizam>).

3. Istraživanje razvoja planinarstva kao sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca

U prethodnom poglavlju objašnjeni su pojmovi vezani uz planinarenje i turizam. Kako je planinarenje jedna od aktivnosti sportskog turizma, ujedno je i jedan od motiva dolaska turista u određenu destinaciju. Ovaj rad osvrće se na ulogu planinarenja u turizmu Ivanca. Istraživanje se temelji na analizi podataka kroz zadnjih pet godina koji ukazuju na razvoj planinarenja te njegovu ulogu u turizmu grada. Kroz intervju se istražuju stavovi, saznanja i mišljenja turističkih djelatnika te djelatnika udruge i društva koji djeluju u svrhu planinarenja o tome koliko planinarenje utječe na razvoj turizma na području grada. Kako je speleologija dio planinarenja, istraživanjem stanja speleoloških objekata želi se uvidjeti njihova uloga u turizmu Ivanca.

3.1. Ciljevi istraživanja

Glavni ciljevi istraživanja su preispitati razvoj planinarenja kroz zadnjih pet godina te njegovu ulogu u razvoju turizma u Ivanju. Analiziraju se podaci koji ukazuju na ulaganje u razvoj planinarenja te njegovu ulogu u razvoju turizma. Metodom analize i sinteze analizira se i stanje speleoloških objekata na području grada Ivanca i njihova uloga u razvoju turizma grada.

Jedan od ciljeva istraživanja je preispitati stavove i saznanja turističkih djelatnika i djelatnika društva i udruge u području planinarenja o tome kakvu budućnost imaju planinarenje i speleologija u razvoju turizma Ivanca. Radom se također preispituje postoji li mogućnost da planinarenje bude jedan od sportsko-rekreacijskih proizvoda u turističkoj ponudi grada Ivanca.

Također, analiziranjem podataka želi se uvidjeti uloga planinarenja i speleologije u turističkoj ponudi grada, a kvalitativnom metodom želi se uvidjeti mogućnost planinarenja i speleoloških objekata kao jednih od motiva dolaska u Ivanec.

3.2. Metodologija istraživanja

Za prvi dio istraživanja primijenjene su metode analize i sinteze u kojima su analizirani podaci o razvoju i ulozi planinarenja u turizmu Ivanca. Metodom analize i sinteze preispituje se kretanje broja dolazaka turista u Ivanec u svrhu planinarenja kroz posljednjih

pet godina, zatim ulaganje u razvoj planinarenja, uređenje i unaprjeđivanje programa za planinare i turiste. Analizira se stanje speleoloških objekata na području Ivanca te njihova uloga u razvoju turizma grada. Za istraživanje podataka korištena je baza podataka Turističke zajednice grada Ivanca i Strategija razvoja grada Ivanca za razdoblje 2014. – 2020. godine.

Drugi dio istraživanja odnosi se na primjenu kvalitativne metode koristeći se intervjuom koji se provodio s Turističkom zajednicom grada Ivanca, Speleološkom udrugom „Kraševski zvir“ Ivanec i Hrvatskim planinarskim društvom Ivančica. Intervjuom se istražuju njihova saznanja i stavovi o iskorištavanju planinarenja i speleoloških objekata u turističke svrhe. Također se preispituju njihovi stavovi o planinarenju kao potencijalnom sportsko-rekreacijskom proizvodu grada Ivanca. Pomoću intervjua se nastojalo saznati u kojoj se mjeri radi na budućnosti speleoloških objekata i planinarenja u Ivancu. Intervju se sastoji od jedanaest pitanja i proveden je u razdoblju od 12.06.2019. do 20.06.2019. godine.

4. Rezultati istraživanja

Istraživanje se dijeli na: (1) analizu statističkih podataka o razvoju planinarenja i dolaznosti turista u svrhu planinarenja, analizu stanja speleoloških objekata na području Ivanca te njihovu ulogu u turizmu grada i (2) intervju s turističkim djelatnicima i djelatnicima u području planinarenja i speleologije.

4.1. Rezultati analize statističkih podataka o razvoju planinarenja i dolaznosti turista u svrhu planinarenja na području grada Ivanca

Razvoj planinarstva u Ivancu najviše prati rad Hrvatskog planinarskog društva Ivančica koji svake godine organizira mnogobrojne izlete na Ivančicu te brine o mnogobrojnim novitetima koji privlače nove planinare na područje Ivanca. Malo mjesto Ivanec podno planine Ivančice bilo je prvo na svome području koje je osnovalo podružnicu Hrvatskog planinarskog saveza. Štoviše, sljubljenost Ivančana i njihove gorde planine postojala je i prije institucionalizacije planinarstva u Ivancu (<https://hpd-ivancica.com/wp/>). Tako su 1839. godine na Ivančici sagradili drvenu piramidu⁸ i kolibu, a od 1898. godine planinari su započeli svoj organizirani rad. Od 1912. godine postojala su dva markirana planinarska puta, preko Mrzljaka i Konja⁹, a 1927. godine obnovljena je i drvena piramida. Do Drugog svjetskog rata u Ivancu je otvoren Planinarski dom, sagrađen je vidikovac, organizirana su razna sportska i kulturna događanja te je osnovana skijaška sekcija. Nakon Drugog svjetskog rata planinarstvo u Ivancu ponovno se od 1948. godine obnovilo i krenulo sa svojim aktivnostima sve do Domovinskog rata, kada je opet doživjelo prekid njegovog razvoja. Početkom 2000. godine planinarstvo u Ivancu doživljava svoj ponovni procvat. Tako je 2002. godine otvorena novoizgrađena depadansa planinarskog doma, 2003. godine kraj doma je postavljeno pedesetak drvenih stolova i stotinjak drvenih klupa. Godine 2004. obnovljen je sanitarni čvor, a 2006. je renovirana kuhinja (<https://hpd-ivancica.com/wp/>). Osnovana je i Alpinistička sekcija te su se članovi društva uključili u Hrvatsku gorsku službu spašavanja, stanicu u Varaždinu. Godine 2012. postavili su penjačku stijenu u Osnovnoj školi u Ivancu kako bi privukli djecu da se bave planinarenjem, a od 2013. godine na Ivančicu se organizira i noćni uspon. Godinu 2014. obilježilo je uređenje novih pješačkih staza preko Konja i Mrzljaka, uređenje stepenica i postavljanje novih klupa oko

⁸ Stoljetni simbol planinarstva u Ivancu i Ivanečkog turizma.

⁹ Konj i Mrzljak dio su planinarskih puteva na području Ivanca; Konj je brdo s vrhovima Mali i Veliki Konj, dok je Mrzljak izvor.

Planinarskog doma. Također je organizirana akcija Zelena čistka te su postavljene table s pričom Legenda o Ivančici. Tijekom 2014. godine očišćena je ventilacija u domu, postavljena je ograda i uređen okoliš oko Doma, postavljen je znak na Černim mlakama¹⁰ i pripremljen je teren kako bi se postavile klupe prema Piramidi. Godine 2015. u Domu je uređena kuhinja, očišćena je staza preko Mrzljaka i uređene su klupe i okoliš prema Piramidi, dok su u 2016. godini nastavljeni radovi na uređenju okoliša te je postavljena karta koja poziva planinare na Ivančicu. Hrvatsko planinarsko društvo se u 2017. godini može pohvaliti s dugogodišnjim rastom broja članova koji je s 267 članova iz 2007. godine u 2017. godini došao na 447 članova. Godine 2017. najveći uspjeh Doma bio je obnova Piramide čija je obnova financirana iz EU fondova koja je iznosila 78.208,13 kn. Godina 2018. je posebna i po tome što su na Ivančici održani Dani hrvatskih planinara. Dana 23. i 24. lipnja, kada i grad Ivanec slavi svoj rođendan, planinu i Dane hrvatskih planinara pohodilo je šezdeset planinarskih društava s oko tisuću planinara i izletnika većinom iz Hrvatske (<https://hpd-ivancica.com/wp/>). Manifestaciju su obilježila četiri planinarska izleta, planinarski grah te premijerno izvedena „Planinarska koračnica“ koja je posvećena HPD-u Ivančica od strane Ladislava Grinskog. Svečano je otvorena novoobnovljena Piramida i proslavljena je 120. godišnjica postojanja ivanečkog planinarskog društva. Budući da je Piramida stoljetni simbol planine i ivanečkog turizma, u svrhu daljnjeg razgledavanja Piramide od strane turista, planinara i rekreativaca, obnovljena je i svečano otvorena ponovno 2018. godine. Uklonjeni su svi oštećeni dijelovi, ugrađena je armatura, betonirane su stopa, bočna strana i gornja ploča, te temeljne grede i stubište. Na kraju obnove očišćen je i obojen vidikovac kako bi svojim sjajem i novim izgledom privukao nove zaljubljenike u planinarstvo i planinu Ivanščicu.

Muzej planinarstva Ivanec osnovan je s idejom promicanja planinarstva kao načina života, u čijem se središtu nalazi planina Ivančica kao veza čovjeka i prirode (<http://www.muzej-planinarstva.hr/o-nama/>). Glavni cilj izgradnje Muzeja je prikazati i očuvati ivanečku kulturno-povijesnu baštinu te prezentirati planinarstvo i planinu Ivančicu. Muzej nije dovršen dokraja te je od 2017. godine u funkciju stavljen tek manji dio Muzeja, a krajnja faza dovršetka muzeja odnosi se na *smart* muzej nove generacije. Muzej planinarstva ne radi svakim radnim danom, već se sve izložbe i događanja mogu razgledati uz prethodnu najavu. Pravi primjer ulaganja u ivanečki turizam je upravo

¹⁰ Nalaze se na prostoru planine te se za njih veže legenda o coprnicama koje su plesale oko tih mlaka.

Muzej planinarstva koji svake godine svoj program popunjava raznim izložbama i događanjima čija je tematika vezana uz povijesno-kulturnu baštinu grada i planinarstva. U Tablici 2 je navedeno nekoliko primjera izložbi i događanja koji se održavaju u Muzeju.

Tablica 2 Izložbe i događanja u Muzeju planinarstva u Ivancu

IZLOŽBA/DOGAĐANJE	TEMATIKA I AKTIVNOSTI
<i>Noć muzeja</i>	✓ Predstavljena je povijesna planinarska baština, izložena planinarska oprema te zapaljena logorska vatrice ispred Muzeja
<i>Predstavljanje koncepta turističke prostorne organizacije "Vršne zone" Medvednice</i>	✓ Predavanje od strane dr. Eduarda Kušena
<i>Obilježavanje 10 godina rada udruge Kraševski zviri</i>	✓ Manifestacija u trajanju od dva dana – izložbe speleološke fotografije i predstavljanje stručno-edukativne publikacije "Rudnik Kraševski zviri", te tematska predavanja
<i>OŽIVLJENA SJEĆANJA – RODNOM GRADU autorice IVANKE KUNIĆ</i>	✓ Književna večer s predstavljanjem djela autorice Ivanke Kunić
<i>Međunarodni dan arheologije</i>	✓ Predavanje i radionica o arheologiji
<i>Predstavljanje monografije "Knjiga rudarske i viteške mudrosti"</i>	✓ Promocija monografije

Izvor: prilagodba prema <http://www.muzej-planinarstva.hr/muzej/izlozbe/>, pristup 26.6.2019.

Da se broj posjetitelja u Ivancu iz godine u godinu povećava, dokazuju i statistički podaci o broju noćenja koje prati Turistička zajednica grada Ivanca. Osim u Pansionu Radić i Hotelu Orion, broj noćenja pratio se i u Planinarskom domu Ivančica. Broj noćenja je od 2006. do 2013. godine porastao s 342 na 2489. Broj dolazaka domaćih i stranih turista porastao je od 2006. do 2013. godine s 250 na 1571. Od 2013. godine pa do 2018. godine broj posjetitelja i dalje raste, ali u tu statistiku nije uključen Planinarski dom. Tako je 2018. godine broj noćenja u Pansionu Radić i Hotelu Orion porastao na 3836 noćenja.

Da je planinarstvo dio turističke ponude Ivanca, govori činjenica da je ove godine Ivanec predstavio novi turistički brend pod nazivom Planinarski grad. Ovaj turistički brend predstavljen je 17. lipnja 2019. godine u Muzeju planinarstva. Novi identitetski sustav

Ivanca predstavio je Miroslav Ambruš Kiš, predstavnik tvrtke Flying Guitars d.o.o. iz Virovitice, koji je, kao koautor, od početka bio uključen u proces brendiranja Ivanca i koji je, kao planinar vrhunskih referenci (bio je i član ekspedicije koja je osvojila Mount Everest), osoba koja uživa pun autoritet kada je u pitanju kazivanje planinarskih tema (<https://www.ivanec.hr/>). Kako bi taj brend Ivanec učinio prepoznatljivim, alati za prepoznatljivost bit će Planinarska čokolada, znak planinarske staze od Ivanca do vrha Ivančice na tablama dobrodošlice u Ivanec, na majicama, na maskicama za mobitel, platnenim torbama i sl. Ovim brendom svakako počinje nova era ivanečkog turizma koja će planinarstvo u Ivancu podići na jednu razinu više.

Nadalje, speleologija kao dio planinarstva u Ivancu je nerazvijena i nema dovoljno zainteresiranosti u razvoj speleoloških objekata od strane grada. Na području Ivanca nema nijednog turističkog speleološkog objekta, već su svi speleološki objekti onečišćeni i nepristupačni, te nema zainteresiranosti da ih se očisti i uključi u turističku ponudu grada. Neki od tih objekata nalaze se daleko od poznatih planinarskih staza, nepristupačni su zbog visokih padina na kojima se nalaze te velik broj objekata služi za otpad. Jedini speleološki objekt na području Ivanca za koji se pojavila minimalna zainteresiranost da se uključi u turističku ponudu je Rudnik Kraševski zvir (Slika 2), ali zbog njegove velike udaljenosti od poznatih puteva, nečistog zraka i nepristupačnog ulaza, rudnik je devastiran i nije izgrađena potrebna turistička infrastruktura za njegovo uključivanje u turizam. Radom Speleološke udruge „Kraševski zvir“ nastoji ga se očuvati kao kulturni spomenik grada, a radom udruge posjetiteljima se nastoji prikazati bogatstvo rudnika. Tako se 2019. godine u lipnju u Muzeju planinarstva održala dvodnevna manifestacija koja je izložbama speleoloških fotografija i dvjema tematskim predavanjima obilježila 10 godina rada Speleološke udruge „Kraševski zvir“ Ivanec. Prva tema izložbe bila je „Prirodni i umjetni speleološki objekti šireg ivanečkog područja“, a druga tema je bila posvećena problematici onečišćenosti speleoloških objekata našega kraja. Predavači su Mislav Habijanec i Valentina Kraš (<http://www.muzej-planinarstva.hr/>).

4.2. Rezultati intervjua s TZ-om grada Ivanca, Hrvatskim planinarskim društvom Ivančica te Speleološkom udrugom „Kraševski zvir“ Ivanec

Istraživanje na temu Planinarenje kao potencijalni sportsko-rekreacijski proizvod grada Ivanca provelo se i pomoću intervjua u kojem su sudjelovali voditelj ureda Turističke zajednice grada Ivanca (u nastavku TZ grada Ivanca), tajnik Hrvatskog planinarskog

društva Ivančica u Ivancu (u nastavku HPD Ivančica) i članica Speleološke udruge „Kraševski zviri“ Ivanec (u nastavku SU „Kraševski zviri“). Navedeni ispitanici odgovorili su na svih 11 pitanja postavljenih u intervjuu te su uvelike pomogli oko ovog završnog rada. Pitanja su se odnosila na njihova saznanja i stavove o planinarenju i speleologiji u Ivancu.

Svo troje ispitanika dobro je upoznato s turističkim razvojem planinarstva u Ivancu i smatraju da se vidi pozitivan napredak u razvoju planinarenja kao turističkog proizvoda kroz zadnjih pet godina. Po pitanju turističkog razvoja planinarenja, voditelj ureda TZ-a grada Ivanca vidi taj napredak u realizaciji sljedećih projekata i sadržaja: (1) izrada drvenih putokaza, stolova i klupa za odmor, (2) projekt „U potrazi za zlatom“, (3) projekt „Nemreš fuljati dolaskom u Ivanec... Hrvatsku“, (4) uprizorenje legendi na Črnim mlakama, (5) TV snimanja o Ivančici, posebnostima i legendama, (6) Međunarodni susret povijesnih postrojbi na vrhu Ivančice, (7) Izložba starih fotografija u Planinarskom domu, (8) nabava i postav panoramskog teleskopa, (9) osmišljavanje i izrada metalnih medalja s motivima Ivančice (priznanje Međunarodnog olimpijskog komiteta 2008. godine), (10) projekt „Ivanečke klijeti“ s ciljem posjeta Ivančici, (11) postav interpretacijskih ploča ivanečkih mlinova od podnožja Ivančice do centra grada, (12) izrada i postav informarića, (13) izrada prve turističke šetnice s planom proširenja na Ivančicu. Veliki udio u najvećem postotku porasta noćenja i dolaznosti u Varaždinsku županiju imaju upravo spomenuti projekti i sadržaji.

Članica SU „Kraševski zviri“ smatra da Ivančica nije maksimalno iskorištena u turističke svrhe te da je tako bolje zbog posljedica maksimalnog iskorištavanja za Ivančicu, dok su ostali mišljenja da je potrebno još ulaganja i projekata da bi se turistički potencijal Ivančice iskoristio do maksimuma, ali u mjeri da se ne devastiraju prirodni resursi koji obitavaju na planini.

Ispitanici smatraju da Ivanec svakako ima mogućnosti za razvoj planinskog turizma, a voditelj ureda TZ-a grada Ivanca dodao je kako je potrebno promišljeno stvoriti određene sadržaje, kretanja organiziranih grupa kako bi se očuvala flora i fauna, ali i mirnoća planine.

Svi ispitanici smatraju da je planinarenje jedan od motiva dolaska turista u Ivanec, ali voditelj ureda TZ-a grada Ivanca i tajnik HPD-a Ivančica navode da je turističku ponudu

Ivanca potrebno upotpuniti raznim popratnim sadržajima koji će uz planinarenje postati motiv dolaska turista u grad.

Kod pitanja „Radi li se na tome da se planinarenjem turiste privuče u grad Ivanec“, voditelj ureda TZ-a grada Ivanca i tajnik HPD-a Ivančica kao primjer, da se radi na tome, navode nedavno brendiranje Ivanca kao planinarskog grada, a članica SU „Kraševski zviri“ kao primjer navodi prošlogodišnju manifestaciju Dani hrvatskih planinara.

Svi ispitanici su upoznati sa stanjem speleoloških objekata na području Ivančice te smatraju da za sad isti ne posjeduju potencijal kojim bi privukli turiste u Ivanec. Voditelj ureda TZ-a grada Ivanca smatra da speleologija može privući turiste u Ivanec, ali prije toga je potrebno speleološke objekte istražiti i osigurati ih za obilazak posjetitelja. Tajnik HPD-a Ivančica smatra da speleološki objekti na području Ivančice nisu zanimljivi speleolozima i turistima. Članica SU „Kraševski zviri“ navodi da su speleološki objekti nepristupačni te da je u njih i okoliš oko njih potrebno mnogo uložiti. Kao potencijalni turistički proizvod navode speleološki objekt rudnik „Kraševski zviri“, ali uz velika ulaganja za koja smatraju da zasada nisu isplativa.

Voditelj ureda TZ-a grada Ivanca smatra da je planinarenje sportsko-rekreacijski proizvod Ivanca, a da speleološki objekti mogu, samostalno i kao dio projekata i aktivnosti, biti jedan od motiva dolaska turista. Navodi da Ivanec već razvija planinski turizam (kao primjer navodi Studiju razvoja planinskog turizma na Ivančici i Strategiju razvoja grada Ivanca za razdoblje 2014. – 2020.). Navodi i podatak da je Ivanec najdalje otišao u razvoju planinskog turizma te da će u skoroj budućnosti imati primarnu ulogu vodećih turističkih gradova u ovom dijelu Hrvatske. Tajnik HPD-a Ivančica navodi da speleološki objekti na području Ivančice ne mogu postati sportsko-rekreacijski proizvod Ivanca, a da u razvoj planinskog turizam u Ivancu treba još uložiti. Članica SU „Kraševski zviri“ pozitivna je što se tiče speleoloških objekata te smatra da bi mogli postati sportsko-rekreacijski proizvod Ivanca te navodi da, ako se uloži u turističku infrastrukturu, Ivanec može postati jedan od vodećih turističkih gradova u ovom dijelu Hrvatske.

5. Rasprava

Prema navedenoj analizi statističkih podataka o planinarenju i speleologiji u Ivancu, može se uvidjeti pozitivan napredak u razvoju planinarenja u Ivancu, ali ne i u razvoju speleologije. Najviše truda u planinarenje svakako ulaže Hrvatsko planinarsko društvo Ivančica koje svojim aktivnostima uvelike pridonosi njegovu razvoju. Brojnim izletima, uređenjem okoliša na Ivančici te raznim projektima i događanjima, Planinarsko društvo privlači mnoge planinare i rekreativce na Ivanečko područje te tako pridonose turističkom razvoju grada. Godine 2014. veliki potencijal Ivančice i Ivanca kao turističkih destinacija uvidjela je i Turistička zajednica grada Ivanca te je zajedno s gradskom upravom donijela Strategiju razvoja grada Ivanca za razdoblje 2014. – 2020. godine u kojoj vide Ivanec kao destinaciju kulturnog, zdravstveno-planinskog i ruralnog turizma. Turistička zajednica grada Ivanca nastoji Ivanec razviti u turistički grad te maksimalno, uz oprez da se ne uništi flora i fauna, turistički iskoristiti planinu Ivančicu.

Speleološki objekti koji se nalaze na području grada nepristupačni su i neočišćeni te se za njih ne veže nikakav interes za njihovo uključivanje u turističku ponudu grada. Turistička zajednica i gradska uprava ne vide isplativost u ulaganju u njihovu valorizaciju te u skoroj budućnosti speleološki objekti grada neće biti dio turizma u Ivancu.

Prema podacima o dolaznosti i noćenju turista u Ivancu, vidi se pozitivan napredak u razvoju turizma u Ivancu te se svake godine bilježi rast broja dolazaka i noćenja kako domaćih tako i stranih turista. Iako je smještajnih kapaciteta vrlo malo na području grada, postojeći bilježe popunjenost svake godine te rast broja noćenja turista kroz godinu.

Provedenim intervjuom zaključuje se da Turistička zajednica turizam okreće prvenstveno prema razvoju planinskog turizma u Ivancu te to dokazuje i činjenica da je Ivanec nedavno postao Planinarski grad te je planinarenje predstavio kao svoj novi turistički brend. Djelatnici u području planinarenja i speleologije svakako su pozitivni u daljnjem razvoju planinarenja u Ivancu, ali što se tiče speleologije, u tome području ne vide nikakav napredak i zainteresiranost da se speleološki objekti na području Ivančice uključe u turističku ponudu grada Ivanca. Kako bi se pobliže prikazao potencijal planinarenja kao sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca, u nastavku je izrađena SWOT analiza.

Tablica 3 SWOT analiza planinarenja kao sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ jedini sportsko-rekreacijski proizvod na području Ivanca ✓ nudi doživljaj turistima ✓ omogućuje aktivno i kvalitetno provođenje slobodnog odmora ✓ jedan je od trendova na turističkom tržištu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nedovoljna zainteresiranost od strane turista ✓ nije inovativan proizvod na turističkom tržištu ✓ premalo sadržaja ✓ fizički zahtjevan sport
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zainteresiranost za daljnje ulaganje u razvoj od strane grada ✓ dobra gospodarska razvijenost grada ✓ ulaganje u razvoj kontinentalnog turizma ✓ bogata povijest razvoja planinarstva u Ivancu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nedovoljno novčanih sredstava za daljnje ulaganje ✓ nedostatak smještajnih kapaciteta ✓ slaba ugostiteljska ponuda ✓ uništavanje prirodne osnove planine kao posljedica velikog broja planinara i rekreativaca

Izvor: vlastita izrada autorice

Iako grad u posljednjih pet godina puno ulaže u razvoj planinskog turizma, napredak se i dalje ne vidi u ulaganju u turističku infrastrukturu grada. Ne grade se novi smještajni kapaciteti, ne proširuje se ugostiteljska ponuda te se ne ulaže u osmišljavanje dodatnih sadržaja za turiste. Kao posljedica toga, planinarenje u Ivancu neće doživjeti vrhunac svog razvoja, već će ga nerazvijena turistička infrastruktura kočiti u tome.

6. Zaključak

Donošenjem Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine Hrvatska se okreće ulaganju u kontinentalni turizam i razvoju selektivnih oblika turizma. Kako je kontinentalna Hrvatska bogata prirodnim resursima, oni se iskorištavaju za razvoj specifičnih oblika turizma u tom dijelu Hrvatske. Jedna od prirodnih atrakcija sjeverozapadne Hrvatske je i planina Ivančica. Njezine prirodne ljepote iskorištene su za razvoj planinarstva te razne aktivnosti u prirodi koji planinarima, rekreativcima i brojnim posjetiteljima omogućuju kvalitetno i aktivno provođenje slobodnog vremena.

Grad Ivanec, koji se nalazi podno planine Ivančice, iskoristio je njezine prirodne ljepote za razvoj planinarenja i planinskog turizma. Već dugi niz godina Ivančani ulažu u planinarenje na Ivančici, pa je tako to postala i njihova stoljetna tradicija i bogata povijesna baština. Tako su kroz godine izgradili Planinarski dom, drvenu piramidu, koja je simbol Ivanca, vidikovac te Muzej planinarstva koji održava kulturno-povijesnu baštinu grada. Da grad ulaže u planinski turizam, dokazuje i činjenica da je nedavno objavio svoj turistički brend, Ivanec – Planinarski grad. Novim turističkim brendom Ivanec želi postati turistički grad sjeverozapadne Hrvatske. Prateći svake godine rast dolazaka i noćenja stranih i domaćih turista u gradu, grad bilježi veliki napredak u razvoju turizma te bi u budućnosti mogao, osim gospodarski razvijenog grada, biti i turistički razvijen grad.

7. Literatura

1. Andrijašević M., Širić V., Sportska rekreacija u razvitku hrvatskog društva, https://www.hrks.hr/skole/25_ljetna_skola/51-Andrijasevic.pdf (13.5.2019.)
2. Bartoluci M. (2013), Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva, Školska knjiga, Zagreb
3. Bartoluci M., Unapređenje kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja u hrvatskom turizmu, https://www.hrks.hr/skole/15_ljetna_skola/46.pdf (15.5.2019.)
4. Čavlek N., Bartoluci M., Prebežac D., Kesar O., i sur. (2011), Turizam- Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb
5. Državi zavod za statistiku (2009), Statistička izvješća - Turizam u 2008., <https://www.dzs.hr/> (7.5.2019.)
6. Hegeduš, I. i sur. (2018) „Aspekti razvoja sportsko-rekreacijskog turističkog proizvoda Sjeverozapadne Hrvatske“, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*: znanstveno-stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol.8, 45
7. Horvat I. (1972), Knjiga o sportu II., Izdavačko knjižarsko poduzeće Mladost, Zagreb
8. Hrvatsko planinarsko društvo Ivančica, <https://hpd-ivancica.com/wp/> (14.06.2019.)
9. Hrvatski planinarski savez, <https://www.hps.hr/> (15.5.2019.)
10. Hrvatski planinarski savez (2017), Pravilnik o poslovanju i upravljanju planinarskim objektima (domovima, kućama, skloništima) u Hrvatskom planinarskom savezu, <https://www.hps.hr/hps/akti-obraci/> (20.5.2019.)
11. Ivanec.hr, Strategija razvoja grada Ivanca 2014.- 2020., <http://www.ivanec.hr/dokumenti/59-strategija-razvoja-grada-ivanca/2015/5> (5.6.2019.)
12. Jajčević Z. (2010), Povijest športa i tjelovježbe, Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
13. Kraš, V. (2017), Pregled stanja speleoloških objekata u Varaždinskoj županiji, <https://repozitorij.gfv.unizg.hr/islandora/object/gfv%3A207?fbclid=IwAR2530uOIV4rnXlBFBsoazDBgrn74fwH1FJgyh5ivGhjI0nBSBUg7I3nHVU> (5.6.2019.)

14. Marković, S., Marković Z. (1970), Osnove turizma, Školska knjiga, Zagreb
15. Marušić Z., Čorak S., Sever I. i sur. (2017), Tomas ljetno 2017 istraživanje
Institut za turizam, http://www.iztztg.hr/UserFiles/file/novosti/2018/TOMAS-Ljeto-prezentacija-2017-06_02_2018-FIN.pdf (8.5.2019.)
16. Matas M. (2009), Krš Hrvatske – geografski pregled i značenje, Geografsko društvo, Split
17. Muzej planinarstva Ivanec, <http://www.muzej-planinarstva.hr/o-nama/>
(25.06.2019.)
18. Omrčen D., Andrijašević M., Štefić L. (2007), Sport, rekreacija i fitnes - Analiza
odabranih kinezioloških naziva,
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=29954
(13.5.2019.)
19. Vukonić B., Čavlek N. (2001), Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb
20. Žuvela I., (1998), Optimalizacija strukture ponude turističke
destinacije,
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=268516
(7.5.2019.)

PRILOZI**Popis tablica**

Tablica 1 Načela provedbe sportsko-rekreacijskih sadržaja.....	13
Tablica 2 Izložbe i događanja u Muzeju planinarstva u Ivanu	24
Tablica 3 SWOT analiza planinarenja kao sportsko-rekreacijskog proizvoda grada Ivanca	29

Turistički promet u smještajnim kapacitetima

2006.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	250	200	50
Noćenja:	342	162	180

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2007.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	320	250	70
Noćenja:	411	218	193

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2008.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1286	771	515
Noćenja:	2058	1216	842

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2009.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1503	820	683
Noćenja:	4170	1676	2494

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2010.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1288	630	658
Noćenja:	2017	924	1093

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2011.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1912	1189	723
Noćenja:	3109	1886	1223

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2012.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1330	835	495
Noćenja:	2750	1829	921

HOTEL ORION, PLANINARSKI DOM, PANSION RADIĆ

2013.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1571	952	619
Noćenja	2489	1496	993

HOTEL ORION

2014.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1789	1086	703
Noćenja:	3084	1775	1309

HOTEL ORION

2015.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1779	954	825
Noćenja:	3207	1503	1704

HOTEL ORION

2016.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1758	834	924
Noćenja	2627	1183	1444

HOTEL ORION

2017.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	1937	928	1009
Noćenja:	2711	1134	1577

HOTEL ORION, PRIVATNI SMJEŠTAJ - EVINA KUĆA

2018.	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
Dolasci:	2566	1208	1358
Noćenja:	3836	1593	2243

Vidi usporedba 2006. i

2018.! TZ grada Ivanca

Boris Jagetić Daraboš

Podsjetnik za intervju

1. Koliko ste upoznati s razvojem planinarstva kao turističkog proizvoda grada Ivanca?
2. Vidi li se napredak u razvoju planinarstva kao turističkog proizvoda u zadnjih pet godina?
3. Po Vašem mišljenju, koliko je potencijal Ivanščice iskorišten u turističke svrhe?
4. Smatrate li da Ivanec ima mogućnosti za razvoj planinskog turizma?
5. Smatrate li da je planinarenje jedan od motiva dolaska turista u Ivanec?
6. Radi li se na tome da se planinarenjem turiste privuče u grad Ivanec?
7. Koliko ste upoznati sa stanjem speleoloških objekata na području Ivanščice?
8. Smatrate li da speleologija, kao dio planinarenja, može privući turiste u Ivanec?
9. Vidite li planinarenje kao sportsko-rekreacijski proizvod grada Ivanca?
10. Vidite li speleološke objekte na području Ivanca u budućnosti kao jedan od motiva dolaska turista?
11. Smatrate li da Ivanec može razviti planinski turizam u budućnosti te postati jedan od vodećih turističkih gradova na području sjeverozapadne Hrvatske?